

THAT'S DOCUTAINMENT- DISCOVERY CAMPUS OPEN SESSION

Ve dnech 3.-4. května 2008 jsem měl možnost se zúčastnit již druhého semináře pořádaného v tomto roce organizací Discovery Campus tentokrát konané v Mnichově. Tématem semináře byl žánr, jehož české pojmenování zatím bohužel neexistuje. V anglickém jazyce však můžeme najít hned několik výrazů pro označení tohoto fenoménu: docutainment, docusoap, reality television a jiné. Všechny tyto termíny vyjadřují propojení klasického dokumentu s televizní zábavou. Základními rozdíly mezi tímto hybridem a klasickým dokumentem pak jsou především: výrazně rychlejší a dynamičtější střih; využití hudby podobně jako v hraném filmu; důraz na všední věci zobrazené ve zvláštních, extrémních, nebo alespoň hodně divných podmínkách; omezená, nebo zcela chybějící expozice a silný, přímočarý příběh. Z hlediska zaměření lze pořady spadající pod pojem docutainment rozdělit na tři základní typy: typ akce (policie a záchranáři), typ každodenní život (většinou zaměřeno na různá nestandardní povolání) a typ hra (obyčejní lidé postavení do neobyčejných situací na daném místě a v daném čase, nebo různé soutěže talentů).

K danému tématu se během semináře vyjádřilo mnoho odborníků a to jak teoretiků (výborný úvod profesora Johna Cornera z University of Liverpool), tak producentů, režisérů a vůbec osobností z praxe (Gary Lico ze společnosti Cable Ready z USA, Marc Rasmus z německého DMAX a mnoho jiných).

Všechny přednášky byly velice přínosné, s některými názory a tvrzeními prezentujících však nemohu souhlasit. Konkrétním příkladem budiž seriál *Die Ludolfs* německé televize DMAX. Hlavními hrdiny této reality show jsou čtyři bratři žijící na vrakovišti aut. Bratři se živí tím, že na zakázku opravují auta „normálních“ lidí (tedy takových, kteří nežijí na vrakovištích ale v domech, mají koupelny, kuchyně a sedací soupravy a servis po babičce a vůbec jsou „normální“ v každém směru). Točí je u toho televizní štáb a lidé se jim pak za odměnu smějí, protože bratři zcela jistě nejsou žádní krasavci a už vůbec ne akademici. A jak je známo, je-li někdo ještě hloupější a ošklivější než my, máme my lidé radost a je nám veselo. A sledovanost stoupá,

bratři Ludolfovi mají své internetové stránky, na otevřený den který uspořádali na svém smetišti se dostavily desítky tisíc věrných fanoušků. Televize profituje, Ludolfovi profitují, všichni jsou spokojeni. Jen producent této show, jenž byl hostem přednášky o dokumentární zábavě konané v Mnichově v květnu stejného roku, v jakém vzniká tato práce, před posluchači opakovaně prohlašoval, že si z Ludolfovic bratří v žádném případě nestřílejí, že vše je takový ten „laskavý humor“ (češi velmi dobře znají- to je to, co u nás v hraném filmu dělá pan Svěrák). Po tomto prohlášení pustil ukázkou z pořadu a celý sál se nahlas smál Ludolfům, protože neumí anglicky a vůbec jsou „takoví srandovní“. Producent pak ještě dodal, že ho velice baví podobné pořady natáčet, rozhodně by se však na nic podobného nedíval. Zřejmě se nechtěl zdiskreditovat před sálem plným dokumentaristů z různých koutů Evropy.

Bratři Ludolfovi

Takováto show, podle mého, již nemá s dokumentárním filmem nic společného, nicméně skutečně spadá pod druhý typ docusoap pořadů, podle výše zmiňovaného rozdělení. Dala by se však vnímat jako poměrně extrémní doklad toho, kam může zajít televizní zábava. Objektivně vlastně proti takovému typu pořadu nic nemám, konec konců sami Ludolfovi jsou se svou televizní podobou spokojeni. Musím však dát panu producentovi za pravdu: ono se na to opravdu nedá dívat. A za sebe bych dodal, že by mne asi ani moc nebavilo, něco podobného vyrábět. I když moc dobře vím, že složenky se platit musí a že jsou situace, kdy se nedají odmítat žádné nabídky (jsou-li vůbec jaké). Pokud si však někdy budu moci alespoň trochu vybírat, pak říkám: děkuji, ne.

Poněkud blíže dokumentárnímu filmu je, alespoň na první pohled, jiný cyklus německé televize *Sedm smrtelných hříchů*, který v každém ze sedmi dílů předvádí vyfabulovaný zločin, jehož motiv vychází z jednoho ze smrtelných hříchů. Scénář příběhu je poskládán z různých skutečných kriminálních případů, jež spojují podobné pohnutky pachatelů. Pro prezentaci případu pak autoři volí vysloveně dokumentární prostředky jako je ruční kamera nebo i záběry z mobilních telefonů (to pro navození co největší autenticity). Že jde o dokument fiktivní se diváci dovídají prostřednictvím titulku a to až po konci pořadu, tedy v době, kdy už má většina lidí dávno přepnuto na jiný kanál. Nejdokumentárnějším prvkem jsou zde rozhovory se skutečnými psychology, kteří se pokoušejí na základě smyšleného případu definovat povahu každého ze sedmi hříchů.

Smysl takového počínání je však poněkud sporný- autoři sice tvrdí, že výpovědi psychologů jsou zcela autentické, příběhy přece vycházejí ze skutečných událostí, toto tvrzení je však poněkud přitažené za vlasy- pokusme se nahradit zločiny něčím jiným, řekněme literáty. Představme si, že necháme scénáristu smíchat do jedné postavy charakterové rysy a životní osudy Williama Shakespeara, Virginie Woolfové a Oscara Wilda a následně provedeme psychologický rozbor vznikuvšího hrdiny. Málokdo asi bude předpokládat, že výsledkem takového rozboru bude osobnostní profil ideálního autora nadstandardní literatury. Stejně lze tedy pochybovat o tom, že rozbor několika zločinů sloučených autory do jednoho „superzločinu“ jakýmkoli způsobem vypovídá o povaze reálných pachatelů. Dlužno dodat, že probírány jsou zde výhradně vraždy a o sledovanost je tedy postaráno i v případě tohoto typu pořadu.

Jak jsem však řekl již v úvodu- všechny přednášky považuji za přínosné- napomohly mi v orientaci na současném evropském televizním trhu. Také další důvod, proč jsem se semináře zúčastnil, tedy navázání kontaktů s filmaři z jiných evropských zemí, byl beze zbytku naplněn. Věci jako catering sice považuji za banální, nicméně i tyto byly na výborné úrovni. Semináře Discovery Campus mohu vřele doporučit dalším zájemcům. Rád bych touto cestou ještě jednou poděkoval Media Desk ČR za poskytnuté stipendium, které mi umožnilo se konference zúčastnit.

Michal Varga